

Justitiedepartementet

Stockholm
2020-05-11

Ert dnr
Ju2020/00999/L4

Vårt dnr
2020/054

Delbetänkande Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar (SOU 2020:11)

Näringslivets Regelrådet NNR har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

Bakgrund

I delbetänkandet föreslås kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen. I kommande slutbetänkande kommer förslag att lämnas på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas.

Utredaren föreslår att det ska införas en ny lag och en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen.

Förslaget innebär bl a att den myndighet som regeringen utser som kontaktpunkt för EU-förordningen och som i delbetänkandet föreslås vara Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP) ska ges vissa uppgifter och befogenheter.

För medlemsstater som inte har ett granskningssystem, såsom Sverige, innebär EU-förordningen en möjlighet att lämna synpunkter på utländska direktinvesteringar (från tredje land) i andra medlemsstater. Förordningen innebär en skyldighet för kontaktpunkten att på begäran av kommissionen eller en kontaktpunkt i en annan medlemsstat lämna vissa uppgifter om en utländsk direktinvestering i Sverige. Det anges att en förutsättning för den skyldigheten är att investeringen i Sverige kan inverka på säkerhet eller allmän ordning i mer än en medlemsstat respektive den medlemsstat som begär uppgifterna. Förordningen ger en medlemsstat rätt att begära de aktuella uppgifterna från den utländska investeraren eller det berörda företaget som då är skyldiga att lämna uppgifterna utan onödigt dröjsmål. Medlemsstaten får också lämna synpunkter till medlemsstaten i vilken direktinvestering planeras ske eller har fullbordats eller till den medlemsstat som utför granskning av en sådan direktinvestering enligt sitt system för granskning. Synpunkterna ska samtidigt som de skickas till berörd medlemsstat också skickas till kommissionen som enligt förordningen ska underrätta de andra medlemsstaterna om att synpunkter har lämnats. Kommissionen får avge yttrande och ska också under vissa omständigheter göra det.

I förordningens artikel 6 och 7 anges vad som ska gälla för samarbetsstrukturen för utländska direktinvesteringar som är föremål respektive inte är föremål för granskning.

De uppgifter som ska lämnas på begäran anges i artikel 9.2 i förordningen. Medlemsstater som har ett granskningssystem är enligt förordningen skyldiga att genom sin kontaktpunkt underrätta kommissionen och kontaktpunkterna i övriga medlemsstater om alla utländska direktinvesteringar som granskas på dess eget territorium. En sådan underrättelse ska innehålla bl a de uppgifter som kommissionen och medlemsstaterna har rätt att begära enligt ovan.

Förordningen innebär vidare en skyldighet för varje medlemsstat att till kommissionen lämna en årlig rapport om de aggregerade uppgifter om dels de utländska direktinvesteringar som gjorts på deras territorium, dels de begäranden om uppgifter som medlemsstaten fått från andra medlemsstater. Av artikel 5.1 i förordningen framgår att den årliga rapporten ska göras på grundval de uppgifter som är tillgängliga för dem samt aggregerade uppgifter om de begäranden som de fått från andra medlemsstater i enlighet med artiklarna 6.6 och 7.5. För medlemsstater med ett granskningssystem ska rapporten också innehålla uppgifter om tillämpningen av medlemsstatens granskningssystem.

Förslag lämnas i betänkandet på att kontaktpunkten om det behövs för att denna ska få tillgång till uppgifterna i artikel 9.2 i EU-förordningen får förelägga den utländska investeraren eller det berörda företaget att tillhandahålla de uppgifter och handlingar som behövs för detta. Kontaktpunkten ges med lagförslaget också möjlighet att förena föreläggandet med vite och kan bestämma att ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart. Som nämnts ovan föreslås ISP enligt det förordningsförslag som lämnas utgöra kontaktpunkt. ISP ges med förslaget även möjlighet att meddela närmare föreskrifter om formerna för att fullgöra uppgiftsskyldigheten i artikel 9.4.

Synpunkter på förslaget

Enligt NNR finns det en risk för att vissa olikheter kan uppstå mellan medlemsstaterna när det gäller deras tolkningar av EU-förordningen och tillhandahållande av uppgifter. Exempelvis skulle tolkningen av artikel 9.3 och förhållningssättet till denna kunna bli olika i olika MS. Utredaren gör på sid 102 bedömningen att *”mot bakgrund av hänvisningen till en miniminivå är inte medlemsstater som inte har ett granskningssystem skyldiga att göra andra uppgifter tillgängliga än de som anges i artikel 9.2.”* Samtidigt nämns i nästa stycke att *”Av artikel 9.3 framgår dock att MS ska sträva efter att tillhandahålla även eventuella kompletterande uppgifter i den mån de finns tillgängliga för dem.”*

En annan skillnad som skulle kunna uppstå gäller sanktioner. I betänkandet föreslås att kontaktpunkten om det behövs får förelägga den utländska investeraren eller det berörda företaget att tillhandahålla uppgifter eller handlingar. Det föreslås också att ett sådant föreläggande får förenas med vite. Kontaktpunkten får vidare begära handräckning av Kronofogdemyndigheten. I avsnitt 9.2 i betänkandet anges att det i EU-förordningen inte finns någon uttryckt skyldighet för medlemsstaterna på att införa sanktioner för att företag och utländska förvärvare ska vara skyldiga att lämna uppgifter. Utredaren gör dock bedömningen att detta krävs för ett effektivt genomslag av de EU-rättsliga bestämmelserna vilket enligt utredaren är en generell skyldighet enligt EU-rätten. Det anges vidare att förslagen i utredningen därför inte innebär att någon lagstiftning införs som går utöver de skyldigheter som Sverige har som medlem i EU.

NNR ställer sig undrande till denna bedömning då det samtidigt i utredningen på sid 103 anges att det ofta saknas möjlighet att verkställa ett utdömt vite när det gäller utländska rättssubjekt. Det framgår inte heller av betänkandet om andra medlemsstater har för avsikt att införa motsvarande sanktioner.

NNR finner med hänvisning till ovanstående att Sverige behöver stämma av med övriga medlemsstater kring tillämpningen av förordningen och bör arbeta för att denna blir så enhetlig som möjlig. Vi efterlyser också en närmare analys av konsekvenserna av införandet av sanktioner i den kompletterande svenska lagstiftningen.

Av delbetänkandet framgår att den definition av direktinvesteringar som används i förordningen är vidare än den som används på statistikområdet av SCB och Tillväxtanalys. Enligt konsekvensbedömningen innebär detta att ISP för att kunna producera den statistik i och årliga rapport som det ställs krav på i förordningen behöver gör en egen analys av omfattningen av direktinvesteringar. En begränsning finns dock inskriven i artikel 5.1 i förordningen om att den årliga rapporten ska göras på grundval av de uppgifter som är tillgängliga samt de aggregerade uppgifter om de begäranden som medlemsstaten fått från andra medlemsstater. Det anges i konsekvensbedömningen på s.153 att uppdraget alltså inte ställer krav på att ISP ska genomföra egna statistiska undersökningar utan att det handlar om att sammanställa och analysera befintlig statistik.

NNR finner att en utgångspunkt i kontaktpunktens arbete bör vara att minimera företagens uppgiftslämnande och administrativa börda till följd av de krav som ställs i EU-förordningen och det kompletterande svenska regelverket. Dessa beaktanden behöver också göras vid kommande förslag på utformning av ett svenskt granskningssystem av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden. En proportionerlig ansats behövs också vid upprättandet av ett nytt granskningssystem så att granskningen inte i onödan förhindrar normala investeringar utan fokuserar på sådana som verkligen innebär risker för Sveriges säkerhet.

Vid förfrågning om en aktuell utländsk direktinvestering i Sverige bör det i möjligaste mån undersökas om efterfrågade uppgifter finns och kan hämtas från annan myndighet innan dessa efterfrågas av berörd person eller företag. Vid inhämtande av uppgifter från företag måste det också alltid tillses att endast de uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att erhålla de uppgifter som anges i artikel 9.2 begärs och att detta görs på smidigaste sätt för företaget. Vid utländska förfrågningar kring direktinvesteringar bör också det som anges i artikel 7.5 om att *”begäran om uppgifter bl a endast får avse uppgifter som behövs för att kunna lämna synpunkter eller avge yttrande enligt punkt 1 respektive punkt 2 och ska vara proportionell i förhållande till ändamålet”* beaktas.

Enligt artikel 15 i förordningen ska kommissionen senast den 12 oktober 2023 och vart femte år därefter utvärdera förordningens funktion och ändamålsenlighet.

NNR har i en tidigare rapport¹ konstaterat att stora brister finns vad gäller utvärderingar i Sverige. *”EU-direktiv och förordningar utvärderas exempelvis bara på europeisk nivå men Sverige gör inte någon egen uppföljning eller utvärdering och har därför inga evidensbaserade erfarenheter att spela in till dessa utan gör normalt bara ändringar utifrån*

¹ Stärkt konkurrenskraft genom ett effektivare genomförande och tillämpning av EU-lagstiftning, NNR nov 2019, <http://nnr.se/wp-content/uploads/Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf>

vad som beslutas i den utvärdering som görs på EU-nivå. Vad som framkommit i kommissionens utvärdering behöver dock inte vara i linje med svenska företags erfarenheter och förutsättningar. Avsaknaden av systematisk utvärdering i Sverige innebär att den svenska regeringen och riksdagen inte tar ansvar för att bl a genomförande och tillämpning sker på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.”

NNR föreslår med hänvisning till ovanstående att en svensk uppföljning också bör göras efter en viss tid och därefter med viss frekvens för att kunna ge input om svenska erfarenheter till den utvärdering som ska göras enligt artikel 15 i förordningen. Näringslivet kan ge värdefull input till en sådan utvärdering och bör involveras på ett tidigt stadium.

NNR ser fram emot att ovanstående synpunkter och brister omhändertas i den fortsatta beredningen av ärendet innan beslut fattas.

Näringslivets Regelnämnd NNR

Christina Fors